

УДК 355.233.22

ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА І СПОРТ» У ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сергій РОМАНЧУК

Житомирський військовий інститут Національного авіаційного університету

Анотація. У статті розглянуто особливості викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» у військових навчальних закладах, а за результатами аналізу запропоновано структурно-логічну схему вивчення навчальної дисципліни та систему модульно-рейтингового оцінювання засвоєних курсантами умінь та навичок.

Ключові слова: військова освіта, навчальна дисципліна, модуль, структурно-логічна схема.

Постановка проблеми. Розширення євроінтеграційних процесів в житті українського суспільства визначає головні напрямки модернізації національної системи вищої освіти, яка спрямована на підвищення підготовки фахівців, забезпечення їх конкурентоспроможності та мобільності. Бажання приєднати систему вищої освіти України до Болонського процесу передбачає подальше вдосконалення модульної організації навчального процесу, рейтингової оцінки знань студентів.

Основні засади, які впроваджуються у систему освіти в рамках Болонського процесу визначаються наступними позиціями: створення єдиної системи отримання вищої освіти; підвищення якості вищої освіти; введення єдиної системи залікових кредитів навчальної роботи; розширення мобільності; забезпечення працевлаштуванням випускників.

Зазначені зміни не минули й вищої військової освіти. У наказах Міністра оборони (МО) та Директора Департаменту освіти і науки МО регламентується приведення системи викладання усіх навчальних дисциплін до вимог кредитно-модульної системи навчання.

Важливою складовою частиною військового навчання і виховання курсантів є фізична підготовка з її багатим арсеналом вправ, форм і методів, що сприяють ефективному впливу на якість військово-професійного навчання на всіх його етапах.

На даний час у Збройних Силах України не має однозначного тлумачення щодо організації та впровадження кредитно-модульної системи навчання курсантів з дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт». Це призводить до того, що у кожному військовому ВНЗ (ВВНЗ) розробляється особисті програми вивчення дисципліни не взаємопов'язані між собою, що є порушенням позицій Болонської системи освіти.

Робота виконана за планом науково – дослідної роботи Управління фізичною підготовкою Збройних Сил України.

Мета роботи – розробити структурно-логічну схему та модульно-рейтингову систему оцінювання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» у ВВНЗ Збройних Сил України. Схема повинна враховувати особливості навчання курсантів, усі теми та вправи фізичної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчальна дисципліна «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» займає одне з головних місць в підготовці військових фахівців. У процесі проходження навчальної дисципліни формуються практичні знання і організаційно-методичні вміння. Заняття з фізичної підготовки

сприяють підвищенню військово-спеціальної підготовленості, вихованню моральних та психічних якостей особового складу, удосконаленню військової злагоженості військових підрозділів [4, 5, 6].

У навчальному процесі ВВНЗ “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт” як навчальна дисципліна [3]:

а) забезпечується за рахунок вивчення курсантами стройової підготовки, загальновоєнських статутів, керівництва повсякденною діяльністю підрозділів у мирний час і інтегрується з цими дисциплінами;

б) забезпечує основи вивчення курсантами дисциплін: стрілецької зброї та вогневої підготовки, загальної тактики, захисту від РХБ зброї, топографічної розвідувальної, інженерної підготовки, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності;

в) закладає основи здорового способу життя та профілактики порушення функцій в процесі життєдіяльності.

Відповідно до освітньо – кваліфікаційної характеристики та освітньо – професійної програми мета навчальної дисципліни полягає у забезпеченні фізичної готовності курсантів до службової діяльності за фахом, до перенесення фізичних навантажень, нервово-психічних напружень в екстремальних ситуаціях, а також у сприянні вирішенню завдань навчання і виховання.

Головними завданнями навчальної дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт” є [4, 5, 6]: розвиток і постійне вдосконалення витривалості, сили, швидкості і спритності; оволодіння навиками в пересуванні по пересіченій місцевості в пішому порядку і на лижах, подоланні перешкод, рукопашному бою, військово-прикладному плаванню; покращення фізичного розвитку, зміцнення здоров’я, підвищення стійкості організму до дії несприятливих факторів зовнішнього середовища.

Згідно з навчальним планом вивчення дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт” здійснюється в період первинної військової підготовки та протягом I-VII семестрів (612 годин під керівництвом викладача). За цей період курсанту необхідно оволодіти теоретичним матеріалом, який викладається у кожному семестрі, методичним навичками проведення форм фізичної підготовки, практичними вмінням виконання 37 вправ [1, 3].

Дисципліна нараховує вісім тем, за якими проводиться практичні заняття: гімнастика, подолання перешкод, рукопашний бій, прискорене пересування та легка атлетика, лижна підготовка, військово-прикладне плавання, спортивні та рухливі ігри, комплексні заняття.

Результати дослідження. Нами запропоновано розбити вивчення навчальної дисципліни на вісім блоків змістових модулів, згідно тем фізичної підготовки (ФП), в кожний блок на таку кількість модулів, яка б дозволяла охопити весь об’єм даної теми (гімнастика – 5 модулів, подолання перешкод – 2, рукопашний бій – 2, прискорене пересування та легка атлетика – 4, лижна підготовка – 1, військово-прикладне плавання – 2, спортивні і рухливі ігри – 2) (рис. 1).

Зрозуміло, що не можливо протягом одного модуля вивчити техніку виконання вправи та не повертатися в подальшому до її вдосконалення. Тому, у зв’язку з тим, що на заняття з фізичної підготовки передбачено 4 години на тиждень (дві години до обіду і дві години після обіду у світлий час доби) ми пропонуємо заняття після обіду проводити за темою: “Комплексне заняття”. Таким чином, під час вивчення певного модуля на заняттях до обіду курсантам викладається матеріал згідно теми та завдань даного модуля, а після обіду відбувається комплексне тренування фізичних вправ, які були вивчені раніше.

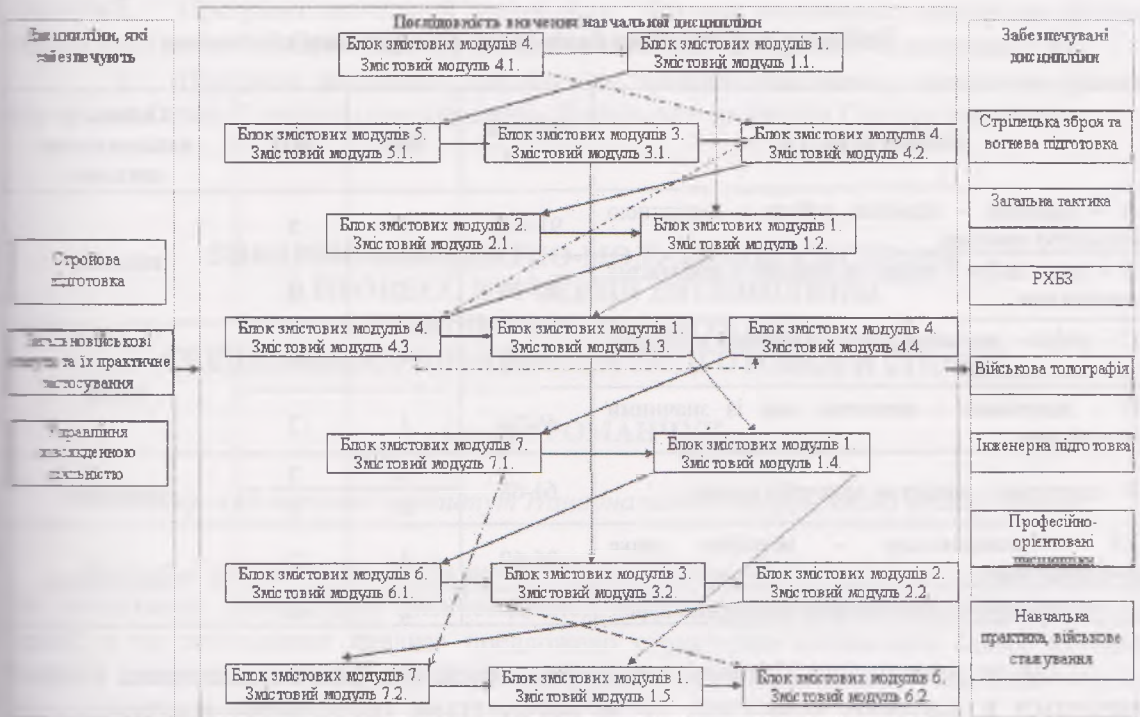


Рис. 1 Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт»

Контроль успішності засвоєння курсантом матеріалу окремого модуля здійснюється через контрольні заходи у формі модульного контролю з теоретичних знань, методичних навичок та виконання вправ, які вивчалися.

Оцінка фізичної підготовленості курсантів складається з оцінок за виконання окремої вправи. Методична підготовленість курсантів перевіряється і оцінюється за результатом виконання методичного завдання, що включає практичні дії з організації та проведення фізичної підготовки і оцінки знання її теоретичних основ.

Загальна оцінка з фізичної підготовки курсантів складається з оцінок їх фізичної та методичної підготовленості (табл. 1).

В межах кожної оцінки за ECTS курсанту додатково нараховуються бали за виконання, встановлення рекордів, спортивних розрядів, участь у змаганнях різного рівня, участь у науковій роботі кафедри. Оцінка успішності курсанта з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних модулів і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою у ВНЗ ЗСУ або ВНП ВНЗ України за формулою:

$$CB = \frac{\sum_{i=1}^n B_i T_i}{\sum_{i=1}^n T_i},$$

де B_i – бал за i -й змістовий модуль за 4-бальною шкалою; T_i – час на засвоєння i -го змістового модуля (аудиторне навантаження та самостійна робота); n – число змістових модулів за видами занять згідно з річним робочим навчальним планом на термін засвоєння семестрового контролю.

Таблиця 1

Таблиця нарахування балів за ECTS з фізичної підготовки

Оцінка за ECTS	Шкала ВНЗ	ФП	МП	Оцінка за національною шкалою
A – відмінно – відмінна робота з незначною кількістю помилок	91-100	5	5	відмінно
B – дуже добре – вище за середнє з декількома помилками	83-90	5	4	
C – добре – звичайна робота з певною кількістю значних помилок	75-82	4	4	добре
D – задовільно – непогано, але із значними недоліками	69-74	4	3	
E – достатньо – мінімуму критеріїв оцінки	61-68	3	3	задовільно
		4	2	
FХ – незадовільно – потрібно деяке доопрацювання	35-60	3	2	незадовільно
F – незадовільно – обов'язковий повторний курс	0-34	2	2	

Так як дисципліна «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» вивчається в декількох семестрах, то за результатами семестрових контролів з цієї дисципліни аналогічно визначається середньозважений бал. Середньозважені бали заносяться в додаток до диплому.

Висновки

Порядок вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» за запропонованою структурно-логічною схемою дозволяє в повному обсязі оволодіти навчальним матеріалом, набути теоретичних знань, методичних навичок, вивчити та вдосконалити техніку виконання зазначених у настанові з ФП [1].

Контроль за рівнем фізичної та методичної підготовленості курсантів здійснюється згідно керівних документів Міністра оборони України, але з урахуванням вимог Болонської системи освіти. Така система оцінювання фізичної підготовленості курсантів дозволяє постійно контролювати рівень сформованості знань та вмінь, а також виставляти підсумкову оцінку за семестр не за виконання певних фізичних вправ, а за оволодіння матеріалом декількох модулів.

Ми пропонуємо розглянути дану схему вивчення навчальної дисципліни на засіданні Управління фізичною підготовкою та впровадити її в усі військові навчальні заклади Збройних Сил України.

Список літератури

1. Настанова з фізичної підготовки в Збройних Силах України: Наказ Міністра оборони України №400 від 05.11.97 р. – К. 1997. – 129 с.
2. Наказ Міністерства оборони України „Про вдосконалення планування та організації фізичної підготовки у вищих військових навчальних закладах ЗСУ” від 26.04.07 р. №202.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України „Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу” від 30.12.05 р. №774.
4. Програма навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» з підготовки курсантів Житомирського військового інституту ім. С.П.Корольова Національного авіаційного університету.

5. Програма навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» з підготовки курсантів Харківський університет Повітряних Сил.
6. Програма навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» з підготовки курсантів Львівського інституту Сухопутних військ.

**ВНЕДРЕНИЕ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ
В ПРОЦЕСС ИЗУЧЕНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ
"ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ,
СПЕЦИАЛЬНАЯ ФИЗИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА И СПОРТ"**

Сергей РОМАНЧУК

Житомирский военный институт Национального авиационного университета

В статье рассмотрены особенности преподавания учебной дисциплины "Физическое воспитание, специальная физическая подготовка и спорт" в военных учебных заведениях, а по результатам анализа предложено структурно-логическую схему изучения учебной дисциплины и систему модульно-рейтингового оценивания усвоенных курсантами умений и навыков.

Ключевые слова: военное образование, учебная дисциплина, модуль, структурно-логическая схема.

**IMPLEMENTATION OF CREDIT-MODULE SYSTEM
IN THE PROCESS OF STUDYING THE DISCIPLINE OF «PHYSICAL EDUCATION,
SPECIAL PHYSICAL TRAINING AND SPORT»,
IN MILITARY EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS**

Sergey ROMANCHUK

Zhitomir military institute of the National aviation university

Abstract. The article deal with peculiarities of teaching the academic discipline "Physical education, special physical training and sport", in military educational establishments. According to the result of the analysis, the structure logical chart of learning the academic discipline and system of module-rating evaluation of the mastered skills and abilities by students have been introduced.

Key words: military education, academic discipline, module, structure logical chart.